

POSTANOWIENIE

Dnia 5 października 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maria Szczepaniec

w sprawie dyscyplinarnej radcy prawnego L. J.
obwinionego o popełnienie przewinienia dyscyplinarnego z art. 64 ust. 1 ustawy
o radcach prawnych w zw. z art. 3 ust. 3, 4 i 5 ustawy o radcach prawnych w zw.
z art. 9, art. 15 ust. 1 i art. 16 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego
po rozpoznaniu w dniu 5 października 2023 r.
na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k. w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej
kasacji wniesionej przez obwinionego radcę prawnego L. J. oraz kasacji obrońcy
obwinionego – adw. M. P., od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego
Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie z 10 lutego 2021 r., sygn. akt [...],
utrzymującego w mocy orzeczenie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowiej
Izby Radców Prawnych [...] z 23 kwietnia 2019 r. w sprawie o sygn. akt [...]

postanawia:

- I. oddalić obie kasacje jako oczywiście bezzasadne;**
- II. zasądzić od obwinionego radcy prawnego L. J. na rzecz Skarbu Państwa kwotę 20,00 zł (dwadzieścia złotych zero groszy) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W dniu 7 sierpnia 2018 r., sygn. akt [...] Rzecznik Dyscyplinarny Okręgowiej Izby Radców Prawnych [...] B. M. złożył do Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowiej Izby Radców Prawnych [...] wnioszek o ukaranie radcy prawnego L. J., obwinionego o to, że ujawnił tajemnicę zawodową w ten sposób, że po udzieleniu

na jesieni 2016 r. w W. B. S. porady prawnej w przedmiocie wynajmu lokalu mieszkalnego - uzyskane od ww. informacje, związane z udzielaną poradą prawną - ujawnił w treści zawiadomienia z dnia 6 stycznia 2018 r. o podejrzeniu popełnienia przez B. S. i jej syna J. Ż. przestępstwa, złożonego w dniu 10 stycznia 2018 r. w Prokuraturze Rejonowej [...], tj. o popełnienie czynu z art. 64 ust. 1 w zw. z art. 3 ust. 3, 4 i 5 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (dalej powoływana jako: ustawy o radcach prawnych) w zw. z art. 9, art. 15 ust. 1 i art. 16 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, stanowiącego załącznik do uchwały nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22 listopada 2014 r. w sprawie Kodeksu Etyki Radcy Prawnego (dalej powoływana jako: KERP).

Orzeczeniem z dnia 23 kwietnia 2019 r. Okręgowy Sąd Dyscyplinarny przy Okręgowej Izbie Radców Prawnych [...], sygn. akt [...], uznał radcę prawnego L. J. za winnego zarzucanego mu we wniosku o ukaranie przewinienia dyscyplinarnego, wymierzając obwinionemu za powyższe przewinienie karę pozbawienia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego. Ponadto obciążył go kosztami postępowania w kwocie 3.000 zł.

Odwołanie od wskazanego orzeczenia wniósł obwiniony, zarzucając rozstrzygnięciu Sądu Dyscyplinarnego I instancji:

1. naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na treść postanowienia, a to art. 8 ust. 1 oraz art. 9 ust. 1 ustawy o radcach prawnych, tj. przeprowadzenia postępowania i wydania orzeczenia w warunkach niedopuszczalności drogi sądowej wobec radcy prawnego L. J. i braku właściwości rzeczowej i miejscowej Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych [...] w przedmiotowej sprawie;
2. naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na treść kwestionowanego orzeczenia, a to poprzez brak sporządzenia przez radcę prawnego B. M. Rzecznika Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych [...] uzasadnienia do postanowienia z dnia 10 lipca 2018 r. o przedstawieniu radcy prawnemu L. J. zarzutów, pomimo złożonego przez L. J. wniosku w tej sprawie w terminie prawem przewidzianym oraz brak doręczenia ww. uzasadnienia przez radcę prawnego B. M. Rzecznika Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych [...] L. J.;

3. naruszenie § 27 pkt 1 i 2 Uchwały Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 11 września 2015 r. w sprawie zasad działania Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego, rzeczników dyscyplinarnych, a także zastępców oraz trybu i sposobu wyboru zastępców Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego i zastępców rzeczników dyscyplinarnych poprzez brak odczytania podczas, którejkolwiek z rozpraw w tej sprawie postanowienia o przedstawieniu zarzutów L. J. wraz z uzasadnieniem, jak również brak zgłoszenia jakichkolwiek wniosków dowodowych mających na celu wyjaśnienie sprawy, jak również rozpoznania przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w W.; brak przedstawienia uzasadnienia do postanowienia o przedstawieniu zarzutów L. J., co w konsekwencji stanowiło naruszenie prawa obwinionego do obrony, naruszenie zasady domniemania niewinności, naruszenie zasady jawności i transparentności postępowania karnego, naruszenie zasady legalizmu procesowego;
4. naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na treść kwestionowanego orzeczenia, a to poprzez nieujawnienie przez przewodniczącego składu orzekającego radę prawnego A. S. faktu wpłynięcia w dniu 18 marca 2019 r. do akt sprawy o sygn. akt D [...] zażalenia L. J. na postanowienie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych [...] z dnia 11 marca 2019 r. zapadłego podczas rozprawy w dniu 11 marca 2019 r. przed Okręgowym Sądem Dyscyplinarnym Okręgowej Izby Radców Prawnych [...] o oddaleniu wniosku L. J. o zawieszenie przedmiotowego postępowania w sprawie i nieprzekazanie w/w zażalenia zgodnie z właściwością do rozpoznania przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w W.;
5. naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na treść kwestionowanego orzeczenia, a to poprzez przeprowadzenie rozprawy i wydanie orzeczenia o pozbawieniu radcy prawnego L. J. prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego w warunkach wydania przez Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych [...] w dniu 26 czerwca 2018 r., sygn. akt D [...] orzeczenia o czasowym zawieszeniu radcy prawnego L. J. w prawie wykonywania czynności zawodowych za ten sam czyn, o którym

mowa w sentencji orzeczenia w przedmiotowej sprawie o sygn. akt D [...], co bezspornie stanowi pogwałcenie zasady zakazu odpowiedzialności karnej dwa razy za ten sam czyn;

6. naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na treść kwestionowanego orzeczenia, a to poprzez nieujawnienie przez przewodniczącego składu orzekającego radcę prawnego A. S. faktu wpłynięcia do akt sprawy o sygn. akt D [...] wniosku L. J. z dnia 20 marca 2019 r. o ukaranie adwokata B. K. karą grzywny w wysokości 3.000 zł za naruszenie powagi Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych [...] podczas rozprawy w dniu 11 marca 2019 r.;
7. naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na treść kwestionowanego orzeczenia, a to poprzez nie ujawnienie przez przewodniczącego składu orzekającego radcę prawnego A. S. faktu do akt sprawy o sygn. akt D [...] wniosku L. J. z dnia 20 marca 2019 r. o ukaranie B. S. karą grzywny w wysokości 3.000 zł za naruszenie porządku czynności sądowych Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych [...] podczas rozprawy w dniu 11 marca 2019 r., tj. za odmowę podania przez nią ww. Sądowi aktualnego adresu zamieszkania J. Ż., syna B. S., który miał być przesłuchiwany przez Sąd w dniu 23 kwietnia 2019 r. na rozprawie, w charakterze świadka, czym dopuściła się ona naruszenia art. 49 § 1 ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych i pozostawienie bez rozpoznania ww. wniosku przez Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych [...];
8. naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na treść kwestionowanego orzeczenia, a to poprzez przeprowadzenie rozprawy i wydanie orzeczenia o pozbawieniu radcy prawnego L. J. prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego w warunkach bezprawnego pominięcia przesłuchania świadków zgłoszonych przez obwinionego w sprawie, tj. radcy prawnego W. C., dziekana Okręgowej Izby Radców Prawnych [...], D. Ż., dyrektora Biura Kadr P. S.A., M. O., A. Ż. i ponownego przesłuchania J. K.;
9. naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na treść kwestionowanego orzeczenia, a to poprzez bezprawne usunięcie przez

przewodniczącego składu orzekającego radcę prawnego A. S. w dniu 23 kwietnia 2019 r. podczas rozprawy obwinionego z sali obrad, następnie bezprawne usunięcie z sali obrad jego ochroniarza, który *de facto* był widownią podczas rozprawy i drugiego ochroniarza, który również był widownią i przeprowadzenie dalszej części rozprawy oraz wydanie orzeczenia o pozbawieniu radcy prawnego L. J. prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego w warunkach bezprawnego pozbawienia go prawa do obrony, bezprawne utajnienia posiedzenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych [...] w dniu 23 kwietnia 2019 r. w sprawie o sygn. akt D [...] i wydania orzeczenia jawnego w sytuacji, gdy bezprawne działania przewodniczącego składu orzekającego radcy prawnego A. S. i okoliczności wyżej opisane bezspornie wymagały wydania w danych okolicznościach orzeczenia zaocznego;

10. naruszenie przepisów prawa procesowego, mające istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia, to jest art. 410 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k., poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów przez Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych [...], w szczególności nie kierowano się wskazaniem wiedzy i doświadczenia życiowego, wskutek czego przyjęto, że zeznania złożone pod przysięgą przez J. K., B. S., J. Ż., które nie potwierdzały w żadnym wypadku i nie dowodziły prawdziwości zarzutów wobec L. J., były ze sobą całkowicie sprzeczne i niespójne, jak również miały charakter domniemania, konfabulacji i zostały wypowiedziane w warunkach podejrzenia popełnienia przez J. K., B. S. i J. Ż. przestępstw z art. 233 § 1 k.k., art. 234 k.k. oraz art. 235 k.k. i zostały uznane za wiarygodne przez Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych [...].

Podnosząc te zarzuty obwiniony wniósł o:

- uchylenie kwestionowanego orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych [...] z dnia 23 kwietnia 2019 r., sygn. akt D [...] i umorzenie postępowania, ewentualnie o:
- uchylenie kwestionowanego orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych [...] z dnia 23 kwietnia 2019 r., sygn. akt D [...] i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, ewentualnie o:

- zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez uniewinnienie obwinionego od zarzucanego mu czynu.

Orzeczeniem z dnia 10 lutego 2021 r., sygn. akt WO-[...], Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w W. utrzymał w mocy zaskarżone orzeczenie oraz zasądził od obwinionego na rzecz Krajowej Izby Radców Prawnych koszty postępowania przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym w kwocie 1.500 zł.

Kasacje od powyższego orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych wnieśli: obwiniony oraz obrońca obwinionego adwokat M. P. Obaj skarżący zaskarżyli orzeczenie Sądu Dyscyplinarnego II instancji w całości.

Obrońca obwinionego w wywiedzionej przez siebie kasacji podniósł następujące zarzuty:

1. rażące naruszenie prawa materialnego, tj. art. 3 ust. 3 ustawy o radcach prawnych w zw. z art. 15 ust. 1 KERP poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że informacje zawarte w zawiadomieniu o popełnieniu przestępstwa stanowiły tajemnicę zawodową radcy prawnego, podczas gdy rozmowa, którą L. J. odbył z B. S. oraz J. Ż. nie toczyła się w ramach wykonywania obowiązków zawodowych, nie stanowiła porady prawnej, a była jedynie dyskusją, która nie niosła za sobą skutków obowiązku zachowania jej treści w tajemnicy i nie stanowiła tajemnicy zawodowej, tym bardziej, że jej uczestnikiem i świadkiem był J. K., a porady prawne udzielane są natomiast w sposób zapewniający poufność, swobodę, a nie w obecności osób trzecich;
2. rażące naruszenie prawa karnego procesowego, tj. art. 7 k.p.k., poprzez niewłaściwą ocenę zeznań J. K., B. S. oraz J. Ż. i bezpodstawne przyjęcie, że rozmowy dotyczące najmu lokalu stanowiły poradę prawną, a obwiniony dowiedział się o tych okolicznościach w ramach wykonywania czynności zawodowych, podczas gdy zeznania świadków stoją w sprzeczności z wyjaśnieniami obwinionego, nadto udzielanie porady prawnej B. S. oraz J. Ż. nie mogłoby się odbyć w obecności osoby trzeciej, jaką był J. K., ponieważ w trakcie udzielania porady radca prawny i klient powinni zostać sami, zatem

nie można było przyjąć, że rozmowa, której przysłuchiwał się J. K. była poradą prawną;

3. z ostrożności procesowej, na podstawie art. 62³ ustawy o radcach prawnych, skarżący podniósł zarzut rażącej niewspółmierności wymierzonej obwinionemu kary, poprzez zastosowanie wobec niego najsurowszej z kar przewidzianych w katalogu wynikającym z ustawy o radcach prawnych, podczas gdy zarzucony mu czyn nie spowodował żadnych niedających się odwrócić negatywnych skutków, natomiast dotychczasowa postawa obwinionego, jego niekaralność oraz fakt, iż przez kilkadziesiąt lat wykonywał nienagannie zawód radcy prawnego i jest to jego jedyne źródło zarobkowania nie jest podstawą, aby orzekać najsurowszy z rodzaj kary.

Mając na uwadze powyższe zarzuty obrońca obwinionego wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez uniewinnienie obwinionego od zarzuconego mu czynu. Ponadto, z ostrożności procesowej, wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez zastosowanie w stosunku do obwinionego kary łagodniejszego rodzaju, tj. kary pieniężnej.

W kasacji wniesionej osobiście przez obwinionego podniesiono następujące zarzuty:

1. na podstawie art. 523 § 1 k.p.k. w zw. z art. 439 k.p.k. uchybienie w postaci udziału w wydaniu zaskarżonego orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych z dnia 10 lutego 2021 r., sygn. akt [...] osoby nieuprawnionej oraz uchybienie w postaci nienależycie obsadzonego sądu, tj. Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych w dniu 10 lutego 2021 r., sygn. akt [...], tj. dotyczy to sędzi SWSD D. S. albowiem w postanowieniu z dnia 10 lutego 2021 r., sygn. akt [...] w sprawie rozpatrzenia zażalenia obwinionego na postanowienie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych [...] z dnia 11 marca 2019 r. o odmowie zawieszenia postępowania orzekła SWSD D. S., gdy tymczasem orzeczenie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych z dnia 10 lutego 2021 r., sygn. akt [...] wydał sąd z udziałem sędziego SWSD D. S., czyli orzeczenie zostało

wydane przez sędziego nieuprawnionego do udziału w tym postępowaniu oraz sąd nienależycie obsadzony;

2. na podstawie art. 523 § 1 k.p.k. w zw. z art. 439 k.p.k. ww. orzeczeniu uchybienie w postaci nienależycie obsadzonego sądu, tj. Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych w dniu 10 lutego 2021 r., sygn. akt [...], albowiem orzeczenie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych z dnia 10 lutego 2021 r., sygn. akt [...] wydał ww. sąd w składzie: SWSD K. G., SWSD L. K., SWSD D. S. oraz nienależycie obsadzonego Sądu I instancji, tj. Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych [...], sygn. akt D [...], albowiem orzeczenie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych [...] z dnia 23 kwietnia 2019 r., sygn. akt D [...] wydał ww. sąd w składzie: SOSD A. S., SOSD K. S., SOSD G. M., które to składy ww. sądów w dwóch instancjach, tj. Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych, sygn. akt [...] oraz Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych [...], sygn. akt D [...] zostały ustalone z uchybieniem i z pogwałceniem ustawy o tzw. „sądolotku”, która obowiązuje od początku 2018 r. Na podstawie art. 74¹ ustawy o radcach prawych odpowiednio stosuje się w postępowaniach dyscyplinarnych właściwe przepisy k.p.k. i k.k., w tym również ustawę o tzw. „sądolotku”;
3. na podstawie art. 523 § 1 k.p.k. w zw. z art. 439 k.p.k. uchybienie w postaci braku skargi uprawnionego oskarżyciela albowiem orzeczenie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych z dnia 10 lutego 2021 r., sygn. akt [...] zostało wydane na podstawie wniosku B. S. o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego wobec radcy prawnego L. J. (sprawa przed Okręgowym Sądem Dyscyplinarnym Okręgowej Izby Radców Prawnych [...], sygn. akt [...]), gdy tymczasem Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych, sygn. akt [...] oraz Sąd I instancji, tj. Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych [...], sygn. akt [...] wydały swe orzeczenia w warunkach braku skargi uprawnionego oskarżyciela ponieważ ww. B. S. okazała się w postępowaniu karnym, sygn.

akt [...], w którym oskarżała radcę prawnego L. J. o ujawnienie tajemnicy zawodowej, tj. o przestępstwo z art. 266 k.k. B. S., która jako B. S. została odzwierciedlona przez Prokuraturę Rejonową W. w Systemie Informacji Prawnej i która wielokrotnie w trakcie postępowania przed Sądem Rejonowym d., [...] Wydział Karny, sygn. akt [...] wielokrotnie potwierdzała swoją tożsamość jako B. S., co bezspornie potwierdza, że wnioskodawcą w sprawach D [...] oraz [...] jest B. S., a nie B. S.;

4. rażące naruszenie przepisów prawa procesowego, mogące mieć wpływ na treść orzeczenia, a to:

- poprzez uznanie przez Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych [...], sygn. akt D [...] oraz przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych, sygn. akt [...], że w przedmiotowej sprawie doszło do udzielenia porady prawnej B. S. i J. Ż. i ujawnienia tajemnicy radcowskiej przez radcę prawnego L. J., gdy tymczasem z zeznań świadka J. K. Wiceprezesa Zarządu P. S.A. z dnia 19 czerwca 2018 r., przed Rzecznikiem Dyscyplinarnym Okręgowej Izby Radców Prawnych [...] (...) bezspornie wynika, że:

- nie doszło do jakiegokolwiek porady prawnej ze strony radcy prawnego L. J. dla B. S., co oznacza, że B. S. złożyła fałszywe zeznania w tej sprawie w świetle art. 233 § 1 k.k.;

- nie doszło do jakiegokolwiek porady prawnej ze strony radcy prawnego L. J. dla J. Ż., co oznacza, że J. Ż. złożył fałszywe zeznania w tej sprawie w świetle art. 233 § 1 k.k., (...) według zeznań świadka J. K., który dowodzi bezspornie, że był on obecny przy tej rozmowie i że rozmowa ta za zgodą B. S. miała charakter publiczny albowiem w jej gabinecie oprócz niej byli: J. K., M. O., L. J. (Kierownik Wydziału Prawnego w Biurze Zarządu P. S.A. - pracownik administracyjny wg. umów o pracę zawartych przez B. S. w imieniu P. S.A. jako Prezes Zarządu P. S.A. z L. J.), gdy tymczasem porada prawna radcy prawnego, w świetle ustawy o radcach prawnych dla klienta musi mieć m.in. charakter poufny, musi być udzielana w obecności tylko i wyłącznie radcy prawnego i klienta, jednakże w przedmiotowej sytuacji B. S. pozwoliła i wyraziła zgodę na publiczny charakter dyskusji nad swoim problemem, zresztą sama wywołała tę sprawę i z jej inicjatywy doszło do publicznej dyskusji w tej sprawie w jej gabinecie w siedzibie P. S.A. w W., przy obecności ww. osób,

które również jej doradzały w tej sprawie albowiem wypowiadali się w tej sprawie i doradzali w tej sprawie J. K. oraz M. O., co oznacza, że w zaistniałej sytuacji nie może być mowy o udzieleniu B. S. porady prawnej (w świetle zapisów ustawy o radcach prawnych) przez radę prawnego L. J.;

- według zeznań świadka J. K., był on obecny przy tej rozmowie im rozmowa ta za zgodą B. S. miała charakter publiczny, albowiem w jej gabinecie oprócz niej byli obecni: J. K., M. O., L. J. (Kierownik Wydziału Prawnego w Biurze Zarządu P. S.A. - pracownik administracyjny wg. umów o pracę zawartych przez B. S. w imieniu P. S.A. jako Prezes Zarządu P. S.A. z L. J.);

- według zeznań świadka J. K., był on obecny przy tej rozmowie i że rozmowa ta za zgodą B. S. miała charakter publiczny, albowiem w jej gabinecie oprócz niej byli obecni: J. K., M. O., L. J. (Kierownik Wydziału Prawnego w Biurze Zarządu P. S.A. - pracownik administracyjny wg. umów o pracę zawartych przez B. S. w imieniu P. S.A. jako Prezes Zarządu P. S.A. z L. J.). Skarżący podniósł, że według zeznań świadka J. K., dowodzi to bezspornie, że był on obecny przy tej rozmowie i że rozmowa ta za zgodą B. S. miała charakter publiczny w gabinecie oprócz niej byli: J. K., M. O., L. J. (Kierownik Wydziału Prawnego w Biurze Zarządu P. S.A. - pracownik administracyjny wg. umów o pracę zawartych przez B. S. w imieniu P. S.A. jako Prezes Zarządu P. S.A. z L. J.), gdy tymczasem porada prawna radcy prawnego, w świetle ustawy o radcach prawnych dla klienta musi mieć m.in. charakter poufny, musi być udzielana w obecności tylko i wyłącznie radcy prawnego i klienta, jednakże w przedmiotowej sytuacji B. S. pozwoliła i wyraziła zgodę na publiczny charakter dyskusji nad swoim problemem, zresztą sama wywołała tę sprawę i z jej inicjatywy doszło do publicznej dyskusji w tej sprawie w jej gabinecie w siedzibie P. S.A. w W., przy obecności ww. osób, które również jej doradzały w tej sprawie albowiem wypowiadali się w tej sprawie i doradzali w tej sprawie J. K. oraz M. O., co oznacza, że w zaistniałej sytuacji nie może być mowy o ujawnieniu przez r. pr. L. J. tajemnicy zawodowej z art. 266 k.k. albowiem:

- 1) radca prawny L. J. nie udzielił jakiegokolwiek porady prawnej w świetle ustawy o radcach prawnych na rzecz B. S., jak również na rzecz jej syna J. Ż.,
- 2) to B. S. wyraziła zgodę i dopuściła do publicznej debaty nad jej problemem,

- co wyklucza zarzut ujawnienia tajemnicy zawodowej przez radcę prawnego L. J. w sprawie o sygn. akt [...], jak i w sprawie o sygn. akt [...] toczącej się przed Sądem Rejonowym [...] w W., [...] Wydział Karny.

5. Uchybienie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych poprzez pominięcie w uzasadnieniu orzeczenia w sprawie o sygn. akt [...] motywacji, dlaczego w obu instancjach postępowania nie przedstawiono uzasadnienia do postawionych zarzutów obwinionego oraz poprzez pominięcie w uzasadnieniu orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych [...] w sprawie o sygn. akt [...] oraz w uzasadnieniu orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych w sprawie o sygn. akt [...] motywacji, dlaczego zarzuty zgłoszone w środkach odwoławczych przez radcę prawnego L. J. ww. sądy uznały za niezasadne i dlatego oddaliły wszystkie wnioski dowodowe radcy prawnego L. J. znajdujące się w ww. środkach odwoławczych;
6. Odnośnie tej części orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych na mocy, której utrzymano orzeczenie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych [...] w sprawie o sygn. akt [...] i pozbawiono radcy prawnego L. J. prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego, skarżący zarzucił orzeczeniu Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych, sygn. akt [...], rażące naruszenie przepisów procedury, mające wpływ na treść orzeczenia poprzez orzeczenie niewspółmiernie wysokiej kary albowiem radca prawny L. J. w przeszłości, jak i na dzień wydania ww. orzeczenia, jak i na dzień dzisiejszy nigdy nie był karany dyscyplinarnie, jak również i karnie i jak dotąd jest osobą niekaraną (nie został prawomocnie skazany) i zgodnie z zasadą domniemania niewinności radca prawny L. J. w chwili obecnej jest osobą niewinną.

Z ostrożności procesowej skarżący na podstawie art. 532 § 1 k.p.k. wniósł o wstrzymanie wykonania zaskarżonego orzeczenia, tj. orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych z dnia 10 lutego 2021 r., sygn. akt [...] utrzymującego w mocy orzeczenie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego

Okręgowej Izby Radców Prawnych [...] z dnia 23 kwietnia 2019 r., sygn. akt [...], jak również o wstrzymanie zaskarżonego orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych [...] z dnia 23 kwietnia 2019 r., w sprawie o sygn. akt [...].

Podnosząc powyższe zarzuty kasacyjne skarżący wniósł o:

- 1) umorzenie przedmiotowego postępowania przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym Krajowej Izby Radców Prawnych, sygn. akt [...], jak również o umorzenie postępowania w sprawie przed Okręgowym Sądem Dyscyplinarnym Okręgowej Izby Radców Prawnych [...], sygn. akt [...];
- 2) uchylenie zaskarżonego orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych z dnia 10 lutego 2021 r., sygn. akt [...];
- 3) uchylenie zaskarżonego orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych z dnia 10 lutego 2021 r., sygn. akt [...] oraz zaskarżonego orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych [...] z dnia 23 kwietnia 2019 r., sygn. akt [...] i przekazanie sprawy do Sądu I instancji do ponownego rozpatrzenia;
- 4) zmianę orzeczenia wydanego przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych, sygn. akt [...], jak również zmianę orzeczenia wydanego przez Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych [...], sygn. akt [...] i uniewinnienie obwinionego od zarzucanych mu czynów;
- 5) zmianę orzeczenia wydanego przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych, sygn. akt [...], jak również zmianę orzeczenia wydanego przez Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych [...], sygn. akt [...] poprzez złagodzenie wymierzonej obwinionemu kary i wymierzenie mu kary grzywny.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zarówno kasacja obrońcy obwinionego, jak i kasacja wniesiona przez obwinionego nie zasługiwały na uwzględnienie.

Odnosząc się do sformułowanych w kasacji obwinionego zarzutów oraz przedstawionych argumentów, w pierwszej kolejności przypomnieć należy, iż „zgodnie z art. 62³ ustawy o radcach prawnych kasacja może być wniesiona jedynie

z powodu rażącego naruszenia prawa lub rażącej niewspółmierności kary dyscyplinarnej. Tym samym w treści tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia strona nie może ograniczyć się do wyrażenia ocen, iż czuje się zaskarżonym orzeczeniem pokrzywdzona, czy też do polemiki z ustaleniami faktycznymi, dokonanymi przez korporacyjny sąd odwoławczy lub do kwestionowania ocen dokonanych przez ten organ, bez jednoczesnego wskazania, które przepisy prawa zostały w toku korporacyjnego postępowania dyscyplinarnego naruszone i bez wykazania nadto, że naruszenie to miało charakter rażący” (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 1 października 2004 r., sygn. akt SDI 7/04, Lex nr 568870).

Sformułowane w trzech pierwszych punktach kasacji zarzuty dotyczą rażącej obrazy przepisów postępowania z art. 523 § 1 k.p.k. w zw. z art. 439 k.p.k. Żaden z nich nie zasługuje jednak na uwzględnienie.

Okoliczność rozpoznania zażalenia na postanowienie z dnia 11 marca 2019 r. o odmowie zawieszenia postępowania przez sędziego D. S., nie miało wpływu na możliwość orzekania przez nią w dniu 10 lutego 2021 r. w sprawie o sygn. akt [...]. Orzeczenie w przedmiocie zawieszenia postępowania nie stanowi rozstrzygnięcia o istocie postępowania, co miało miejsce w orzeczeniu Sądu Dyscyplinarnego I instancji, gdzie sędzia D. S. nie orzekała. Tym samym orzeczenie wydane przez Sąd Dyscyplinarny II instancji, w którego składzie zasiadała sędzia D. S., zostało wydane przez Sąd należycie obsadzony. Żaden z członków składu orzekającego nie brał udziału w rozpoznaniu sprawy przed Sądem Dyscyplinarnym I instancji.

Podobnie ocenić należało zarzut niezastosowania przez Sądy Dyscyplinarne I i II instancji, odpowiednio, na podstawie art. 74¹ ustawy o radcach prawych, przepisów k.k. i k.p.k. oraz ustawy o tzw. „sądolotku”.

Zgodnie z poglądem ugruntowanym w doktrynie odpowiednie stosowanie przepisów k.p.k. w postępowaniu dyscyplinarnym nie jest równoznaczne z tym, że prowadzone jest wobec radcy prawnego postępowanie karne. Przepisy k.p.k. powinny być stosowane tylko w zakresie nieuregulowanym w ustawie o radcach prawnych z uwzględnieniem specyfiki postępowania dyscyplinarnego. Odpowiednie stosowanie przepisów k.p.k. i k.k. oznacza, że niektóre przepisy tych ustaw będą

stosowane w postępowaniu dyscyplinarnym z pewnymi modyfikacjami, z uwagi na specyfikę postępowania dyscyplinarnego, niektóre przepisy tych ustaw w ogóle nie będą miały zastosowania w postępowaniu dyscyplinarnym, a niektóre przepisy tych ustaw będą stosowane w postępowaniu dyscyplinarnym bez istotnych zmian, modyfikacji bądź nawet wprost (T. Scheffler (red.), Ustawa o radcach prawnych. Komentarz, Warszawa 2018 r., Legalis).

Powyższe wskazuje na bezzasadność podniesionego przez obwinionego zarzutu. Sąd dyscyplinarny nie miał obowiązku przy wyznaczaniu składu orzekającego stosowania ustawy karnej a tym bardziej rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości Regulamin urzędowania sądów powszechnych (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 2514) oraz ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 217), w zakresie w jakim mowa w przepisach tych aktów o losowym przydziale spraw, nazwanym przez skarżącego „sądolotkiem”. Kwestię przydziału spraw sędziom w postępowaniu dyscyplinarnym radców prawnych reguluje § 4 ust. 1 pkt 2 regulaminu funkcjonowania sądów dyscyplinarnych samorządu radców prawnych (stanowiący załącznik do Uchwały Nr 83/X/2017 Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego Regulaminu funkcjonowania sądów dyscyplinarnych samorządu radców prawnych), zgodnie z treścią którego to Przewodniczący sądu dyscyplinarnego wyznacza sędziego sprawozdawcę oraz członków składu orzekającego.

Odnosząc się do zarzutu braku skargi uprawnionego oskarżyciela z uwagi na to, że wnosząca o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego B. S., okazała się być w postępowaniu w sprawie o sygn. akt [...] B. S., jest zarzutem niezasługującym na uwzględnienie. Dane osobowe strony postępowania w sprawie karnej nie mają znaczenia dla niniejszej sprawy. Imię i nazwisko B. S. zostały ustalone w postępowaniu dyscyplinarnym a jej tożsamość nie budzi wątpliwości Sądu.

Przechodząc do pozostałych zarzutów kasacji wniesionej przez obwinionego, skarżący nie przywołał podstawy prawnej żadnego z nich, wskazując jedynie na rażące naruszenie prawa procesowego i koncentrując swoją wypowiedź na niewłaściwej ocenie przez sąd dyscyplinarny zeznań świadka J. K. oraz znaczenia pojęcia „porady prawnej” i „ujawnienia tajemnicy zawodowej”. Wbrew

twierdzeniom skarżącego udzielona przez niego jesienią 2016 r. wypowiedź, w przedmiocie wynajmu lokalu mieszkalnego miała charakter porady prawnej udzielonej B. S. a ujawnienie uzyskanych od niej informacji, w treści zawiadomienia z dnia 6 stycznia 2018 r. o podejrzeniu popełnienia przestępstwa przez B. S. i jej syna J. Ż., złożonego w dniu 10 stycznia 2018 r. w Prokuraturze Rejonowej [...] w W., związane było z udzielaną poradą prawną i stanowiło ujawnienie tajemnicy zawodowej.

Zgodnie z art. 15 ust 1 Uchwały Nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych w sprawie Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, radca prawny jest obowiązany zachować w tajemnicy wszystkie informacje dotyczące klienta i jego spraw, ujawnione radcy prawnemu przez klienta bądź uzyskane w inny sposób w związku z wykonywaniem przez niego jakichkolwiek czynności zawodowych, niezależnie od źródła tych informacji oraz formy i sposobu ich utrwalenia (tajemnica zawodowa). Zakres przedmiotowy obowiązku zachowania tajemnicy zawodowej wynikający z art. 3 ust. 3 ustawy o radcach prawnych należy określać mając na względzie brzmienie art. 2 ustawy zgodnie z którym celem wykonywania zawodu radcy prawnego jest ochrona prawna interesów podmiotów, na rzecz których świadczona jest pomoc prawna. Klient nie może utracić pewności, że w dłuższej perspektywie czasowej powierzone radcy prawnemu informacje będą należycie chronione. W przeciwnym razie naruszona zostałaby w ten sposób istota zawodu zaufania publicznego wynikająca z art. 17 ust. 1 Konstytucji RP [L. Korczak, Kilka uwag o zakresie przedmiotowym obowiązku zachowania tajemnicy zawodowej przez radców prawnych, w: Ochrona tajemnicy adwokackiej (radcy prawnego) a działania władzy, Warszawa 2019, s. 45].

Przenosząc te rozważania na grunt niniejszej sprawy uznać należało, że Sąd Dyscyplinarny I instancji wskazał słusznie, że „obwiniony wszedł w posiadanie tajemnicy zawodowej w postaci okoliczności faktycznych i prawnych wynikających z umowy zawartej przez J. Ż. z agencją pośrednictwa. Tajemnicą zawodową są bowiem wszystkie okoliczności uzyskane w związku ze świadczeniem pomocy prawnej, a w tym z udzielaniem opinii prawnej (pisemnej lub ustnej). Takowej zaś opinii i negatywnej oceny bezspornie dokonał obwiniony. Bez znaczenia jest przy tym, czy ustna opinia prawna, porada, miała charakter odpłatny, czy też nieodpłatny.

Należy przy tym zauważyć, że nawet gdyby nie doszło do udzielenia pomocy prawnej przez obwinionego, to status tajemnicy zawodowej uzyskują już wszelkie okoliczności ujawnione mu (jako radcy prawnemu) w związku z możliwością świadczenia takowej pomocy prawnej w przyszłości. Stanowi o tym wprost art. 15 ust. 3 KERP.

W niniejszej sprawie doszło do ujawnienia tajemnicy zawodowej, które miało na celu sprawienie dolegliwości faktycznych i prawnych osobie, na której rzecz obwiniony porady udzielał, to jest do wyjątkowo rażącego nadużycia stosunku zaufania. Obwiniony dysponował informacjami, które ujawniła mu B. S. i wykorzystał je w sposób, który miał skierować przeciwko niej i jej synowi postępowanie karne.

Bez znaczenia ma przy tym obecność osoby trzeciej w gabinecie, w którym doszło do ujawnienia informacji w postaci treści umowy. Z zeznań wszystkich świadków, w tym częściowo z wyjaśnień obwinionego wynikało, że doszło do ujawnienia informacji przez B. S., w celu uzyskania porady prawnej od obwinionego a obwiniony, w oparciu o treść przedstawionej mu umowy, takiej porady udzielił. Wprawdzie obwiniony i jego obrońca stoją na stanowisku, że nie była to pomoc prawna czy opinia a jedynie luźna, koleżeńska rozmowa, jednakże z materiału dowodowego wynika, że czynności towarzyszące ujawnieniu informacji – okazanie umowy, rozmowa telefoniczna z J. Ż., świadczą co najmniej o tym, że ujawnienie informacji nastąpiło dla potrzeb świadczenia pomocy prawnej i uzasadnione było oczekiwaniem, że radca prawny będzie ją świadczył. W każdym zatem przypadku przekazane informacje uznać należało za objęte tajemnicą zawodową, którą obwiniony ujawnił.

Z tych samych przyczyn za nietrafny uznać należało zarzut podniesiony w kasacji obrońcy obwinionego a dotyczący rażącego naruszenia prawa materialnego, tj. art. 3 ust. 3 ustawy o radcach prawnych w zw. z art. 15 ust. 1 KERP.

Podniesiony przez obrońcę obwinionego zarzut rażącej obrazy art. 7 k.p.k. również nie zasługiwał na uwzględnienie. Zgodnie z utrwaloną linią orzecniczą Sądu Najwyższego, w przypadku, kiedy sąd odwoławczy nie prowadzi postępowania dowodowego i nie czyni własnych ustaleń faktycznych, nie jest

możliwe skuteczne formułowanie w postępowaniu kasacyjnym zarzutu obrazy art. 7 k.p.k. (por. w szczególności wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 2019 roku, sygn. akt II KK 247/18, Lex nr 2664726; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2019 roku, sygn. akt V KK 20/18, Lex nr 2620238). W odniesieniu do tego zarzutu należy także podkreślić, że formułując go, obrońca obwinionego podjął w sposób jednoznaczny próbę zakwestionowania poczynionych przez *sąd meriti* ustaleń faktycznych, co w postępowaniu kasacyjnym jest niedopuszczalne.

Zarówno obwiniony jak i jego obrońca podnieśli we wniesionych przez siebie kasacjach zarzut niewspółmierności orzeczonej kary. Sąd uznał zarzuty te za niezasadne.

Należy podkreślić, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, kara rażąco niewspółmierna, to kara nie dająca się zaakceptować, odbiegająca znacznie od wzorca kary zgodnego z sądowymi dyrektywami jej wymiaru (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 marca 2016 roku, sygn. akt SDI 76/15, Lex nr 2004212). Tym samym rażąca niewspółmierność kary będzie mieć miejsce wyłącznie w wypadkach bardzo dużych, a wręcz nieakceptowalnych dysproporcji pomiędzy karą wymierzoną a karą sprawiedliwą. Wskazać należy na dodatkową okoliczność rzutującą na kwestię wymiaru kary w postępowaniu dyscyplinarnym. Korporacyjne sądy dyscyplinarne jako najlepiej znające realia wykonywania zawodu kształtują poziom sankcji za delikty dyscyplinarne członków poszczególnych korporacji. Sąd Najwyższy w ramach postępowania kasacyjnego może wkraczać w ich domenę wyłącznie w sytuacjach wymierzenia kar skrajnie niesprawiedliwych, które w sposób diametralny odbiegają od kar, które powinny być wymierzone w wyniku prawidłowego zastosowania dyrektyw wymiaru kary (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 lipca 2016 roku, sygn. akt SDI 18/16, Lex nr 2107106).

Kara wymierzona obwinionemu jest karą najsurowszą, ale adekwatną do wagi popełnionego przewinienia dyscyplinarnego oraz stopnia jego społecznej i korporacyjnej szkodliwości. Popełniony delikt dyscyplinarny ma charakter umyślny i podważa w sposób zdecydowany zaufanie do obwinionego jako osoby wykonującej zawód zaufania publicznego. Dolegliwość kary, jakkolwiek znaczna, nie przekracza stopnia zawinienia a także spełnia wymogi prewencji generalnej.

Odnosząc się jedynie na marginesie do wniosku obwinionego o wstrzymanie wykonania zaskarżonego orzeczenia, wskazać należy, że wniosek ten jest niezasadny, gdyż zgodnie z treścią art. 62⁵ ust. 2 ustawy o radcach prawnych, orzeczenie, od którego wniesiono kasację, nie podlega wykonaniu do czasu rozpoznania kasacji. Wstrzymanie wykonania nie dotyczy jedynie środków zabezpieczających - nie uchyla tymczasowego zawieszenia w wykonywaniu zawodu, które nastąpiło w trybie art. 65² ustawy o radcach prawnych.

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy oddalił obie kasacje jako oczywiście bezzasadne.

[M. T.]

[ms]